

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Udrag fra Dramatik i udvalg

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Dramatik i udvalg", i Heiberg, Johan Ludvig: *Dramatik i udvalg*, udg. af Jens Kr. Andersen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 536. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergjl04val-shoot-idm140721243327936/facsimile.pdf> (tilgået 23. maj 2024)

Anvendt udgave: Dramatik i udvalg

Dyrehavsbakken, hvor den konfronteres med gøgl og broget folkeliv, og hvor det elskende par kan mødes. På et mere ideelt plan gælder *Sanct Hansaften-Spil* med rette som introduktion til og forkyndelse af den såkaldte Jena-romantiks forestillinger og værdier, ikke mindst dens panteistiske naturfilosofi og -følelse, dens anti-klassicisme og antirationalisme etc. Da Heiberg affattede *Julespøg* og *Nytaarsløier*, havde Oehlenschlägers stykke allerede klassikerstatus, og den yngre forfatter kunne regne med sine læsers forståelse, når han *alluderer* til og *citerer* fra den ældre »digterkonges« drama. Allerede på titelbladet angives *Julespøg* at være en »Fortsættelse af Oehlenschlägers Sanct-Hans-Aften-Spil« (her p. 9), »Vandringsmanden« er angiveligt overtaget herfra, og i hans prolog er flere vers reminiscenser eller citater fra vandringsmandens prolog hos Oehlenschläger (her p. 13 og noter dertil). I konversationsscenen på Amagertorv (her p. 21-26) går hele replikker, markeret med citationstegn, ordret igen fra *Sanct Hansaften-Spil* (jvf. noterne til anførte scene). Væsentligere end disse anknætningspunkter i Heiberg-textens detaljer er dog dels den hastige vekslen af satiriske og lyriske partier, dels den *universelle monisme*, ærkeenglen Gabriel forkynder som program for *Julespøg* (her p. 14-16); dér fremgår det nok allertydeligst, at den yngre romantiker er den ældres elev.

Heiberg tjener utvivlsomt egne PR-formål, når han i Digterens skikkelse indforstået henviser til sin *Pottemager Walter* (udg. 1813, men først opf. 1845) og dermed indrangerer den blandt *Julespøgs* litterære forudsætninger gennem det kneb, at Harlekin, der i det ældre stykkes slutning »springer ud mellem Tilskuerne« (*Poet. Skr. I*, 1862, p. 309) nu kaldes op på scenen igen (her p. 17). Det er ren spas, en leg med fiktionen (jvf. noter til p. 134 og nedenfor her, p. 537).

Af de nævnte litterære forudsætninger for *Julespøg* og *Nytaarsløier* er det utvivlsomt den for sin »romantik« angrebne *Blanca*, der besidder den mest klassiske form. Tragediens handling er forskriftsmæssigt fordelt på fem akter, og konflikt-typen: hensynet til kærligheden contra hensynet til staten er præcis det »valg mellem to lige legitime, men uforenelige holdninger« (J. Scherer: *La Dramaturgie classique en France* [1970, 2. udg.], p. 67), der udgør knuden i den (fransk-)klassiske tragedie. I størst tænkelig modsætning